

Doc. Marcela Plítková, ArtD.
Bratislava 84102, Ožvoldíkova 5, tel. 64368170
mplitkova@gmail.com

Posudok k habilitačnému konaniu
Mgr.art. Marek Šulík, ArtD.

Marek Šulík absolvoval štúdium dokumentárnej tvorby na VŠMU v roku 1997 a od tej doby patrí medzi špičkových slovenských dokumentaristov. Je scenáristom a režisérom rady autorských dokumentárnych filmov, ako to dokladá jeho filmografia. Úctyhodný je aj zoznam filmov, na ktorých sa podieľal ako strihač. Absolvoval doktorandské štúdium a získal titul ArtD. Sústavne sa venoval pedagogickej práci na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU, kde patrí do základného okruhu pedagógov hlavných predmetov študijného programu filmovej dokumentárnej tvorby. Pedagogické nadanie uplatnil aj ako vyhľadávaný lektor na rôznych workshopoch. Je koordinátorom projektu **Rodinné archívy**, ktorý v spolupráci s Filmovým ústavom a Ministerstvom kultúry sa venuje zbieraniu a revitalizácii amatérskych filmových záberov.

Pedagogické smerovanie potvrdzuje aj v dokladovom spise, kde v rôznych posudkoch máme možnosť sledovať Šulíkovu orientáciu na praktickú dramaturgiu, ktorá vychádza nielen z jeho autorských skúseností, ale aj z bohatej činnosti strihača pri zaujímavých filmových opusov režisérov ako je Peter Kerekes, Mišo Suchý, Jaroslav Vojtek a iní. Súbor posudkov predstavuje dobrú orientáciu v teoretických problémoch a ich aplikáciu vo vlastnej tvorbe, aj pri pedagogickom vedení. To dokazuje aj publicistická činnosť, kde sú zaujímavé jeho postrehy pri práci s archívnym materiálom.

Filmy, ktoré predkladá k habilitácii, väčšinou vychádzajú z archívneho materiálu. Vyznačujú sa sústredeným a systematickým hľadaním cesty, ako v archívnych záberoch hľadať a prezentovať individualitu jednotlivca, ako preniknúť pod povrch obrazu, ako objektívny obraz obohatiť o subjektívne vnímanie a interpretáciu.

Oproti filmovému archívu, ktorý vnímame ako objektívne svedectvo doby stojí jednotlivec, s jedinečným osobným príbehom, s vlastnou interpretáciou. Životný príbeh fotografky vo filme **Cesta Magdalény Robinsonovej** je presvedčivo osobný, konkrétny, presvedčivý, aj keď je svojim spôsobom typický pre osud celej židovskej komunity v 20. storočí v Európe a konkrétne na Slovensku. Spojenie archívu a rôznych prostredí s osobným jedinečným osudom má vyjadriť televízna obrazovka, ktorá je fyzicky prítomná v každej sekvencii. Tento trik pôsobí ako experiment a má obohacovať emocionálne pôsobenie filmu. Je však zarážajúco prvoplánový a našťastie neovplyvní pôsobenie filmu, ktoré vychádza z autentického a presvedčivého prejavu ústrednej postavy filmu. Pani Robinsonová v priebehu nakrúcania zomiera. To je

nečakaná situácia, ktorú film pohotovo zaznamená, a ktorá s hlbokou emocionálnosťou spája minulosť so súčasnosťou, históriu s konkrétnym osudom, obecné s výnimočným a je skutočným ukončením životnej cesty.

Hľadanie zmyslu filmového záznamu je témou série filmov pod spoločným názvom: *Konzervy času*. Vychádza z amatérskych filmových záberov, ktoré vznikajú v rodinnom prostredí a ich jediný zmysel je zastaviť, zakonzervovať čas. Čo sa vlastne skrýva v týchto rodinných archívoch? Čo majú autori týchto záberov spoločné, čo je jedinečné... čo sa opakuje, ako sa prihovárajú do budúcnosti? Každý človek môže historické deje naplniť osobným obsahom a myslením, ktoré dokáže prejavovať vo vzácných chvíľach úprimnosti. Šulík sústredene hľadá, alebo vytvára takéto situácie.

K habilitácii predkladá tri diely, ktoré prezentujú rozdielne dramaturgické riešenia. V prvej časti *Citlivé témy* sa nad vlastným rodinným príbehom zamýšľa otec s dcérou. Filmové zábery pre nich obsahujú to čo nikto okrem nich nevidí - vzájomné vzťahy. Ich vlastný rodinný príbeh. To je to, čo kamera nedokáže zaznamenať.

Piaty diel *Ostávam s láskou* je postavený na inom princípe: zábery rôznych autorov komentujú viaceré hlasy. Autori obrazu, aj komentári zostávajú anonymní, možno preto ich prejav je uvoľnený, pôsobí vierohodne a otvorene. Témou je láska. Vzťah medzi mužom a ženou, ženou a mužom. Niečo je obecné, niečo jedinečné, osobné. Zvláštne napätie vzniká v konfrontácii skúsenosti a názorov z časového odstupu. Áno, tak to bolo, prežili sme to čo každý, ale náš príbeh je jedinečný. Čo je pravda vo vzťahu muža a ženy? Dobré, že sme individuality, uvažuje jeden z komentátorov.

V ďalšom diele *Takto sa žilo* individuálne videnie prezentuje obraz a zvuk je zostavený z dobových oficiálnych formulácií. Súkromné, rodinné zábery zo štandardných obecných situácií, spoločenských, kultúrnych aj politických udalostí konfrontujú a dejovo zaraďujú zvukové citácie z oficiálnych správ a prejavov. Dominuje pamätný prejav prezidenta Zápotockého, ktorý radostne uvažuje nad tým, ako Ježiško zostarol, narástli mu brada fúzy a zmenil sa na deda Mráza.

Šulík majstrovsky pracuje so zvukom. Autentické rozprávanie, rozhovory, oficiálne prejavy, archívne zvuky, hudba. Svedomite spracováva text. Vyhýba sa prázdnu lapotaniu, ktoré dnes preniklo z rozhlasu na televízne obrazovky, dôsledne sa sústreďuje na obsah a prejav jeho protagonistov je zrozumiteľný, čo zase nie je úplnou samozrejmosťou v dokumentárnych filmoch. Niekde konkrétny reportážny obraz prezentuje ako metaforu, má vyjadriť pocit, zovšeobecnenie... napr. rozpadávajúce vzťahy ilustruje reportážnymi zábermi na detonácie továrenských komínov. Pomáha to pri dramaturgickej stavbe, komunikácii s divákom.

Aj film *Chcela som byť matkou* je obraz pestúnskej rodiny, ktorý má ďaleko od statických preslých obrázkov, akými sa táto téma zvykne prezentovať verejnosti. Pod všednými situáciami a pokojným monotónnym rozprávaním protagonistov Šulík odhaľuje zložité vzťahy, ktoré sú skutočným obsahom života rodiny a ktoré nekončia osamostatnením detí a ich odchodom do života. Dramatickým činiteľom

je čas, v ktorom sa neúprosne rozvíja príbeh až k jeho uzáveru: tragickej nešťastnej smrti jedného z chovancov. Síce už po odchode z rodiny, ale predsa s bolestivými následkami. Jednoduché, skromné rozprávanie je zrozumiteľné a pôsobí presvedčivo.

Filmový portrét hudobného skladateľa, *Roman Berger – lament, protest, nádej*, je vlastne intímny rozhovor s výraznou osobnosťou slovenskej a dá sa povedať, že európskej hudobnej scény.

Šulík odstraňuje z cesty všetko, čo by mohlo diváka rozptyľovať a odvádzať o pozorného sledovania bohatého intelektuálneho sveta protagonistu. Film je akoby špička ľadovca. Omnoho viac vidí a počuje ten divák, ktorý osobnosť skladateľa pozná, ten, kto mu ľudsky a tvorivo rozumie. Takýto diváci nepotrebujú expozíciu, nepotrebujú informácie, ktoré sa objavia až v závere filmu. Je to film pre zasvätených a prináša im zážitok.

Tvorba Mareka Šulíka vychádza z dokonalej znalosti filmárskeho remesla, vycibreného dramaturgickou skúsenosťou strihača, ktorý ako aktívny spolupracovník autora sa zúčastňuje na záverečnej stavbe filmu a vytvára jeho konečný tvar. Je tvorivý a to prenáša aj do pedagogickej praxe. Zhodou okolností som sa stretla aj s jeho obdivuhodnou iniciatívou pri vedení filmových amatérov – začiatočníkov. Je výraznou osobnosťou v slovenskom kultúrnom živote.

Pri habilitačnom konaní podporujem a odporúčam menovanie Mgr. Mareka Šulíka, ArtD. za docenta.

V Bratislave 22. apríla 2016

Doc. Marcela Plítková, ArtD.